

Traditie, Inclusiviteit & Diversiteit: **Gelderse Schuttersfederatie**

Denktank project
19 juni 2025

Fleur de Reeper, Lisa van der Gronden, Evy Moors, Bastiaan Kers, Meike Houben, Wieke Borst

Inhoudsopgave

1. Inleiding & opdracht
2. Methode
3. Resultaten
4. Adviezen
5. Conclusie

Inleiding

- Inclusiviteit steeds belangrijker in samenleving én verenigingsleven
- Trots op rijke geschiedenis van verbondenheid en saamhorigheid
- Toenemend belang voor diversiteit binnen de organisatie
- Tegelijkertijd: overwegend homogeen ledenbestand (blank, hetero, niet-gehandicapt)
- Vraag: hoe toegankelijk en open zijn de verenigingen écht?

Opdracht

- Demografisch overzicht omtrent de thema's inclusiviteit en diversiteit
- Open en diverse gemeenschap met een veilige en fijne sfeer, waarbij rekening wordt gehouden met cultuur en tradities
- Uiteindelijke product → Adviesrapport

Methode

- Zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek:

1. Enquêtes:

- Demografische kenmerken, vragen met betrekking tot het lidmaatschap van eigen schuttersgilde/schutterij en van de federatie, en vragen over inclusie en diversiteit binnen eigen schuttersgilde/schutterij en binnen de federatie.
- Onderzoek met voornamelijk gesloten vragen voor gemak van de respondent, hoewel de open vragen uitgebreidere inzichten hebben geboden.
- Afgenomen op verschillende schuttersevenementen, zowel online als offline.

Methode

- Zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek:

2. Interviews:

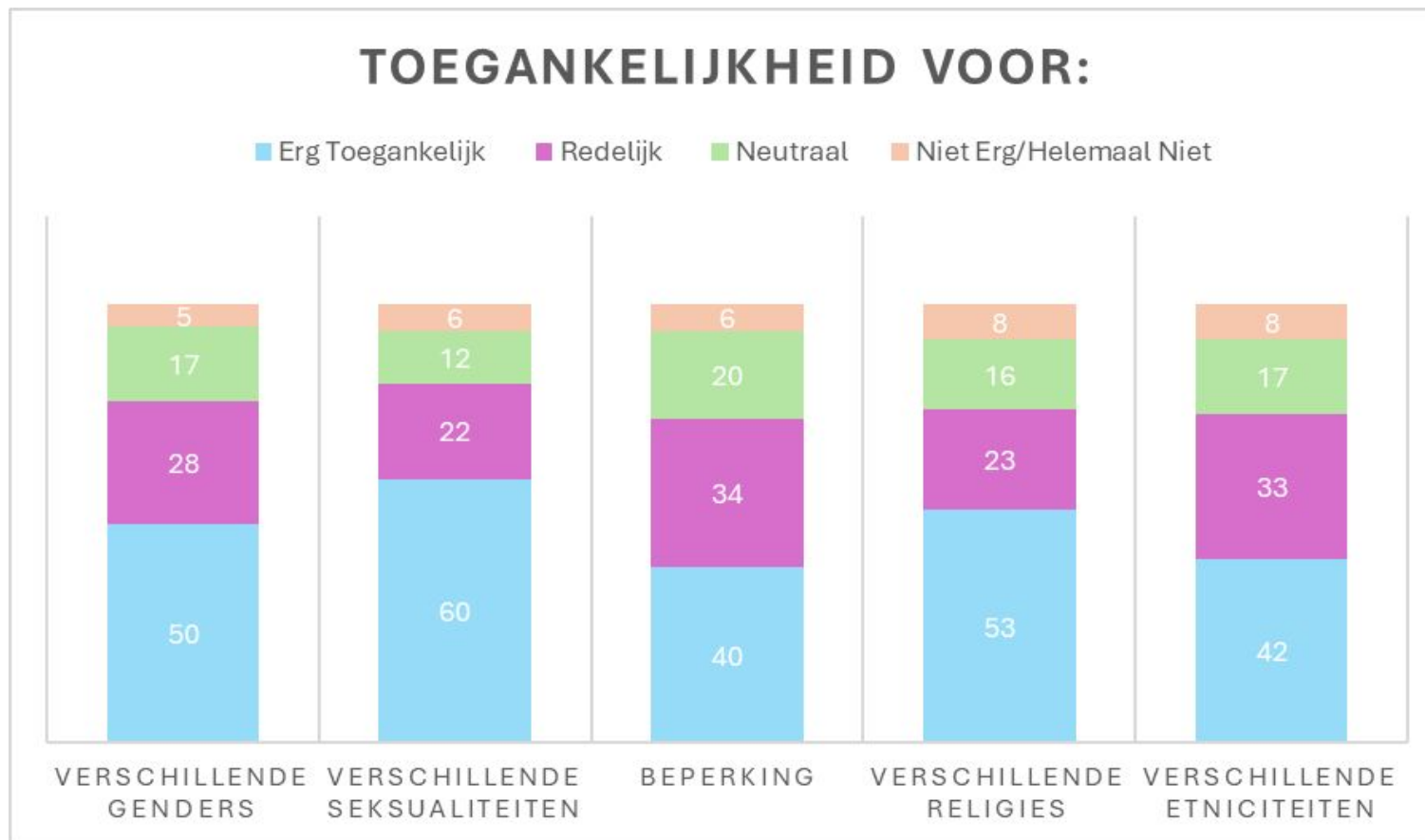
- Combinatie van algemene en gerichtere vragen
- Persoonlijkere verhalen en open gesprekken
- Anoniem

Enquêtes

Resultaten

- 83 resultaten van de fysieke enquête en 36 resultaten van de online enquête → 119 in totaal.
- Uit deze resultaten:
 - 1.** groot deel van de respondenten wit en heteroseksueel.
 - 2.** de meesten hebben een hbo-bachelor, mbo opleiding of middelbaar onderwijs mavo/vmbo afgerond.
 - 3.** Het grootste deel van de groep is 20 jaar of langer lid binnen hun gilde/vereniging en een kleiner deel daarvan is aansluitend 20 jaar of langer lid van de Gelderse Schuttersfederatie.
 - 4.** 12% heeft wel een discriminatie gezien of meegemaakt, voornamelijk op basis van seksuele geaardheid, gender of fysieke beperking.
 - 5.** De meesten zijn van mening dat niks hoeft te veranderen.

Enquêtes **Resultaten**

- 13 April → kringdag Montferland:
 - Warme omgeving
 - Weinig diversiteit → veel leden zijn familie van elkaar, komen uit hetzelfde dorp en delen grotendeels dezelfde achtergrond.
 - Homogene groep kan drempelverhogend werken, zelfs als er geen formele uitsluiting is.
 - Duidelijke stappen gezet op het gebied van gendergelijkheid en toegankelijkheid voor verschillende seksuele oriëntaties.
 - Weinig mensen met migratieachtergrond
- 4 Uitgebreidere interviews:
 - Algemeen positieve reacties op toenemende gendergelijkheid.
 - Verhoogde drempel door gesloten club en ons-kent-ons gemeenschappen.
 - Hiërarchische rolverdelingen en de rol van de Katholieke kerk.
 - Weinig mensen van verschillende etniciteiten.

Conclusie

Resultaten

- Warme gemeenschap waarin mensen zich vaak veilig voelen.
- Sterke toename in toegankelijkheid voor verschillende seksuele oriëntaties en gendergelijkheid.
- Sterk lokaal en homogeen karakter → kan drempelverhogend werken.
- Geen sterke behoefte aan een actief beleid rondom inclusiviteit en diversiteit, al bestaat er bij sommigen wel de wens om opener te zijn naar nieuwkomers.
- De rol van de Katholieke kerk wordt met name door de jongere generaties steeds minder als essentieel beleefd.

Adviezen

1. Vergroten toegankelijkheid en collectiviteit
2. Taal
3. Bewustwording en cultuurverandering
4. Tradities en hiërarchie
5. Sociaaleconomische inclusie
6. Structureel inclusiebeleid

Advies

Vergroten toegankelijkheid en collectiviteit

Seculiere activiteiten

- Denk aan barbecues, spelletjesavonden, sportdagen
- Activiteiten open voor iedereen, zonder lidmaatschap
- Doel: informele ontmoetingen en nieuwe netwerken opbouwen

Vermijd religieuze taal

- Kies bij openbare activiteiten voor neutrale, verbindende taal
- Vermijd symboliek die uitsluit op basis van geloof
- Leg de nadruk op waarden als solidariteit en plezier

Betrek de gemeenschap

- Verspreid informatie breder dan eigen netwerk
 - Via scholen, moskeeën, sportclubs, buurtapps
- Reflecteer als vereniging op drempels voor nieuwkomers
- Organiseer bijeenkomsten over modernisering en inclusiviteit

Advies

Taal

Genderneutrale taal

- Vermijd termen als 'broederschap', 'de man', 'hij'
- Kies neutrale alternatieven: 'leden', 'personen', 'deelnemers'
- Traditie blijft behouden, maar sluit niemand uit

Engelstalige informatie

- Kort Engelstalig materiaal bij openbare activiteiten
- Denk aan flyers, social media posts of webteksten
- Vooral waardevol voor mensen met migratieachtergrond of internationale inwoners

Aanbevelingen

- Schrijf uitnodigend en toegankelijk, vermijd jargon
- Stel richtlijnen op voor inclusief taalgebruik
- Gebruik bronnen zoals Taaladvies.net of universiteiten

Bewustwording en cultuurverandering

Creëer bewustwording

- Organiseer workshops of gespreksavonden over inclusie
- Denk na over: stereotypen, sociale hiërarchie, gedragscodes
- Focus op openheid en nieuwsgierigheid, niet op verwijt
- Betrek externe experts (RADAR, Movisie, COC Nijmegen)

Inclusie op de agenda

- Stel een inclusie-verantwoordelijke aan binnen de Federatie
- Deze persoon bewaakt de voortgang en is aanspreekpunt voor leden en bestuur
- Maakt het onderwerp zichtbaar en bespreekbaar in alle kringen

Tot slot

- Cultuurverandering kost tijd, maar begint met kleine stappen
- Tradities blijven bestaan, maar ruimte voor vernieuwing is essentieel
- Een inclusieve cultuur bevordert welzijn, groei en representatie

Tradities en hiërarchie

Erkenning

- Sommige tradities zijn gebaseerd op verouderd gedachtegoed
- Erkenning = stap richting inclusie
- Geen afschaffing, maar reflectie en aanpassing
- Actief mensen betrekken bij 'traditioneel' gesloten onderdelen

Verklein afstand

- Creëer een direct communicatiekanaal voor leden (bijv. e-mailadres of ideeënbus)
- Maakt het bestuur toegankelijker en beter geïnformeerd
- Stimuleert betrokkenheid van leden bij evenementen en besluitvorming

Tot slot

- Stel de vraag: *Waarom houden we deze traditie in stand?*
Voor wie?
- Vermijd standaardantwoorden als 'omdat het altijd zo was'
- Traditie en vernieuwing hoeven elkaar niet uit te sluiten
- Vergroot de rol van de Federatie als onderdeel van cultureel erfgoed én als plek voor open overleg (poldermodel)

Advies

Sociaaleconomische inclusie

Toegankelijke taal

- Taalgebruik aanpassen aan verschillende opleidingsniveaus
- Voorbeelden: eenvoudige uitleg, grotere lettertypes, visueel ondersteunend materiaal
- Laat teksten proeflezen door diverse groep
- Vergroot de betrokkenheid van bestaande en nieuwe leden

Risicjongeren

- Betrek jongeren met verhoogd risico bij evenementen of als lid
- Werk samen met maatschappelijke organisaties en hulpinstanties
- Bied een veilige, sociale omgeving en zingeving
- Proces kan uitdagend zijn, maar maatschappelijke meerwaarde is groot

Tot slot

- Streef naar échte verbondenheid met kwetsbare groepen
- Niet alleen informeren, maar ook handelen
- Positief voorbeeld van maatschappelijke inzet binnen cultureel erfgoed

Structureel inclusiebeleid

Bespreekbaarheid

- Maak inclusie en diversiteit vaste agendapunten op ledenvergaderingen
- Creëer ruimte voor dialoog en terugkoppeling
- Houd het onderwerp levend, voorkom stilstand

Proactief bestuur

- Bestuur als voorbeeld: laat inclusief taalgebruik zien
- Spreek je publiekelijk uit tegen discriminerende uitspraken
- Stimuleer representatie: bijv. zowel (jeugd)koningen als (jeugd)koninginnen

Nultolerantiebeleid

- Stel duidelijke, niet-onderhandelbare regels op
- Zorg voor zichtbare consequenties bij overtredingen
- Herzie beleid elke 2 jaar
- Richt een onafhankelijk meldpunt in (bijv. e-mail/telefoon)
- Overweeg statutenwijziging voor stevige borging

Tot slot

- Zelfreflectie binnen het bestuur is essentieel
- Van praten naar handelen: structureel beleid zorgt voor geloofwaardigheid
- De Federatie kan hiermee een leidend voorbeeld worden in cultureel erfgoed én inclusie

Conclusie

Tijdens ons onderzoek hebben wij de Gelderse Schuttersfederatie ervaren als een betrokken en gepassioneerde gemeenschap. De bezoeken aan evenementen gaven waardevol inzicht in de schutterscultuur. Op basis van literatuuronderzoek, interviews en enquêtes hebben wij het adviesrapport opgesteld. Wij hopen dat dit rapport kan bijdragen aan een inclusief verenigingsleven en een lang voortbestaan van de Federatie!

Adviezen

- ☐ **Toegankelijkheid en collectiviteit**
- ☐ **Taal**
- ☐ **Bewustwording**
- ☐ **Tradities en hiërarchie**
- ☐ **Sociaaleconomische inclusie**
- ☐ **Structureel inclusiebeleid**